

Anna drar til Amerika

I august 1902 la Anna ut på sitt livs viktigste reise. Hun hadde sagt ja til å gifte seg med Edvard, og nå skulle hun reise til Amerika for å møte ham igjen. Edvard hadde dratt tilbake til Iowa allerede i mai samme året, og nå skulle hun dra etter på egenhånd. Hvorfor de ikke reiste tilbake sammen, vet jeg ikke. De hadde nok sine grunner. Den sommeren må nok Anna ha følt skrekkblandet fryd. Kanskje også tvil. Å forlate slekt og venner for kanskje aldri å se dem igjen er et svært viktig valg å ta. Hun var jo et følelsesmenneske, så det ble nok en del grining da hun dro. Om hun reiste sammen med noen vet jeg ikke. Det er ikke helt utenkelig at hun hadde reisefølge, for 1902 var et av toppårene for utvandring til Amerika. Det året alene utvandret godt over 1 prosent av Norges befolkning.

”Emigrantreisens begyndelse”. Fotografi fra 1906. Folket i Ryggstraen var vendt mot havet. Det er derfor ikke usannsynlig at Annas reise startet på samme måte.

Fra Liverpool havn tidlig forrige århundre

Dampskipet Oceanic ble bygget i Belfast i 1899. Fra 1899 til 1901 var det verdens største passasjerskip med plass til 1710 passasjerer. Toppfart var 19 knop.

Wenche har fortalt meg at Anna smurte seg en syv-dagers nistepakke før hun reiste. Tidene forandrer seg! Hun fulgte samme reiserute som Edvard hadde gjort tre måneder tidligere. Turen gikk fra Stavanger til Liverpool, og derfra videre til New York. Den gang var dette en helt normal måte å reise til Amerika på. De fleste som utvandret på den tiden ble fraktet over på utenlandske skip. Da utvandringen fra Norge startet opp i første del av 1800-tallet reiste de fleste utvandrere med norske brigger og barker. Reisen var lang og strevsom, sterkt avhengig av vær og vind. Den varte i måneder. Men fra ca 1865 overtok dampskipene trafikken. Det var en transportrevolusjon. Uten dampskipene hadde ikke den store masseutvandringen vært mulig. Men dampskipsfarten var en kapitalkrevende bransje, og redere fra Norge hang ikke helt med i svingene fra starten. Det var britiske rederier som dominerte stort. Først etter at Den norske Amerikalinje ble stiftet i 1913 ble det mer vanlig å reise på norsk kjøp. Da Anna kom til Liverpool i 1902 var byen midt i sin storhetstid. Tidlig på 1800-tallet var byen på størrelse med Stavanger av i dag. Men i løpet av de følgende 100 år eksploderte folketallet. Dette skjedde først og fremst takket være det enorme oppsvinget i Atlanterhavsarten. Liverpool hadde nå over en halv million innbyggere, og var Europas viktigste havn. Det må ha gjort et sterkt inntrykk på Anna å komme dit. Hun hadde vel knapt vært lenger enn til Stavanger før hun la ut på denne reisen!

Anna reiste fra Liverpool 13. august. Skipet som fraktet henne over til Amerika var SS Oceanic, tilhørende rederiet Star and Dominion Lines. Da skipet ble bygget tre år tidligere var det verdens største passasjerskip. Det kunne ta over 1700 passasjerer. Det var Edvard som hadde betalt billetten. I så henseende var hun slettes ikke spesiell. Omkring 70% av dem som reiste fra Norge til USA hadde billetter som var betalt av andre enn dem selv. Slegt og venner i USA sendte ”Prepaid Tickets” hjem til Norge. Fremtidige arbeidsgivere gjorde det samme, for norsk arbeidskraft var ettertraktet.

Reisen over Atlanterhavet gikk problemfritt, og 20. august ankom skipet Ellis Island, en liten øy ved innløpet til New York. Dette stedet hadde i 1892 avløst Castle Garden som mottaks- og kontrollstasjon for immigranter. Det er her de opplysningene som ble skrevet ned om hennes reise er å finne. Jeg brukte litt tid på å finne henne. I utgangspunktet var jeg ikke engang sikker på hvilket år hun reiste. Men det var spesielt navnet som gjorde det litt vanskelig. Hun kalte seg nemlig Anna Ryg Berthelsen. Det vil si, først var hun oppført som Anna Ryg. Men med en annen håndskrift er det så tilføyed Berthelsen.

13	Heimark	Inga	18.
14	Ryg Berthelsen	Anna	20.
15	Froheim	Torsten	20.

Anna Ryg Berthelsen, 20 år. Inga Heimark som er oppført i linjen over Anna kom også fra Stavanger. Hun var tjenestepike som Anna og skulle også til Iowa. De kom med samme båt og hadde sikkert følge på turen. Jeg har sjekket henne for moro skyld. I motsetning til Anna flyttet Inga aldri

Innvandrere som har kommet vel gjennom kontrollen på Ellis Island og som står i kø for å kjøpe billetter videre.

Norske utvandrere reiser videre på amerikansk jord. Det ble satt opp egne tog for immigrantene. Men komforten var enkel og det kunne bli en slitsom reise.

Anna og Edvard, 5. februar 1903. Brudekjolen hadde hun sydd selv.

tilbake til Norge. Hun døde i staten Washington i 1970. (Fra Ellis Island Foundations arkiver).

I tillegg til navn, alder, fødested, nasjonalitet, trossamfunn osv., får vi også en del andre opplysninger. Hun hadde 5 dollar i kontanter, og det var som sagt Edvard som hadde betalt turen. Hun har fått billetter til hele turen, kan vi lese. Og da hun ble spurt om hvem hun skulle besøke, svarte hun:

*Friend Edvard Finnestad
Badger Webster Iowa her intended*

Friend Edvard Finnestad Badger Webster Iowa. Og som dere ser, har en eller annen tilføyd *her intended* - hennes tilkommende.

Jeg har kun sett digitaliserte kopier av disse papirene. For et par hundre kroner tilbyr Ellis Island Foundation seg å sende et "ordentlig" fotografi i stort format i posten. Det kommer jeg til å takke ja til. Dette er jo familieklenodier, ikke sant?

Hvordan hun kom seg fra New York til Badger vet jeg ikke. Men det var et velsmurt maskineri som tok imot immigrantene. Det var for eksempel satt opp egne tog til en rekke steder i landet.

Og det var mange som skulle samme vei som henne. Vi får tro det gikk smertefritt. Hun kom i hvert fall helskinnet frem til Badger, og 5. februar året etter giftet de seg. Som seg hør og bør ble de forevige. En stor takk til Reidun som har sendt meg dette flotte brudebildet:

Denne artikkelen er skrevet av Askeil Finnestad, og den er lånt fra denne hjemmesiden.